

Zakkaartje - Uitdroging

Conform NHG-Standaard Gastro-enteritis

Signalering & risicogroepen	Ernst inschatten	Rode vlaggen & medicatie
<p>Risicogroepen (verhoogd risico dehydratie):</p> <ul style="list-style-type: none"> Kind < 2 jaar (met name < 3 maanden!) Oudere > 70 jaar (risico stijgt met leeftijd) Comorbiditeit: hartfalen, nierinsuff., DM Medicatie: diuretica, RAS-remmers, NSAID's Hoge omgevingstemperatuur / hittegolf Verminderde afweer (immunosuppressiva) <p>Anamnese - symptomen dehydratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> Waterdunne diarree > 6x/dag Aanhoudend braken (meerdere keren/uur) Vochtinnam < ½ van normaal Opvallende dorst (kan ontbreken bij ouderen!) Verminderde urineproductie Kind: ≥ 12 uur niet geplast / geen natte luier Koorts, malaise, sufheid, neiging flauwvallen <p>Pleit TEGEN dehydratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> Normale urineproductie Vochtige slijmvliezen Goede algehele toestand <p>Lichamelijk onderzoek (LO) kind:</p> <ul style="list-style-type: none"> Capillaire refill ≥ 3 sec → dehydratie! Droge slijmvliezen, verminderde huidturgor Verhoogde ademhalingsfrequentie (diep, snel) Diepliggende ogen, zwakke/snelle pols 	<p>Verhoogd risico op dehydratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> Waterdunne diarree >6/dag en/of aanhoudend braken <p>Zonder tekenen bij Lichamelijk onderzoek + ≥1 van:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vochtinnam < ½ normaal of opvallende dorst Risicogroep (zie col.1) Aanhoudende koorts, hoge omgevingstemp. <p>Dehydratie (aanwijzingen bij LO):</p> <p>Bovenstaande + tekenen bij LO:</p> <ul style="list-style-type: none"> Droge slijmvliezen Verminderde huidturgor (kind) Capillaire refill ≥ 3 sec (kind) Snelle ademhaling <p>Duur</p> <ul style="list-style-type: none"> kind <2j / oudere >70j al na ≥1 dag! Overige: symptomen na ≥3 dagen <p>Ernstige dehydratie - direct handelen!:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sufheid / verwardheid / verminderd bewustzijn Diep + snel ademen / versnelde hartslag Flauwvallen / verlaagde bloeddruk ABCDE-instabil → Ambu A1 <p>Lab overwegen bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> Risico elektrolytstoornissen: creatinine, Na, K Lange klachtduur + risicogroep of medicatie DM → glucose 	<p>Rode vlaggen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bewustzijnsdaling / ABCDE-instabil → ambu A1 Kind < 3 mnd met vermoeden dehydratie → kinderarts Hoge koorts + bloederige diarree → bacterieel? Hemolytisch uremisch syndroom (HUS)? → insturen Thuisrehydratie niet haalbaar → opname overwegen <p>Medicatie aanpassen bij dehydratie:</p> <p>Staken</p> <ul style="list-style-type: none"> Metformine → lactaatacidose SGLT2-remmers → euglykemische ketoacidose NSAID's → acuut nierfalen Diuretica → acuut nierfalen + elektrolytstoornis <p>Halveren of staken (kwetsbare patiënt):</p> <ul style="list-style-type: none"> RAS-remmers / aldosteronantagonisten → nierfalen Overige antihypertensiva → hypotensie SU-derivaten → hypoglykemie <p>Alertheid & overleg specialist:</p> <ul style="list-style-type: none"> Digoxine → spiegels bepalen (intoxicatie!) Lithium → overleg behandelend specialist SSRI's (ouder >70j) → Na-bepaling (hyponatriëmie) DOAC's → dosisaanpassing bij nierfunctiedaling Anti-epileptica → overleg specialist <p><i>Hervat medicatie zodra patiënt hersteld is.</i></p>

ORS-behandeling bij verhoogd risico op dehydratie: compenseer verliezen. ORS NOOIT mengen met voedsel. Kleine slokjes, elke paar minuten.

Gewicht	Na braken - 2ml/kg	Na ontlasting <6j: 10ml/kg of >6j: max 300ml	Dehydratie - Rehydreren in 4 uur (10-25 ml/kg/uur)
4-6 kg	10 ml	50 ml	200-400 ml
6-8 kg	20 ml	70 ml	400-800 ml
8-10 kg	20 ml	100 ml	600-1000 ml
10-12 kg	20 ml	120 ml	700-1200 ml
12-16 kg	30 ml	150 ml	800-1500 ml
16-20 kg	40 ml	200 ml	1000-1500 ml
20-50 kg	50-100 ml	250-300 ml	1,5-2 liter
> 50 kg	150-200 ml	300 ml	2 liter

Ondansetron (off-label, kind ≥3mnd): éénmalig 0,1mg/kg p.o. (max 8mg) bij dehydratie + aanhoudend braken ondanks ORS | Contra-indicatie: lang QT-syndroom, hartaandoening, QT-vertelgende medicatie | Volwassenen: terughoudend = 1^e keuze metoclopramide of domperidon max 5d | Kind <3mnd met dehydratie → kinderarts

Vangnet, ORS & loperamide	Verwijzing & diagnostiek
<p>Instructies patiënt/ouders - Contact opnemen bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kind: < ½ normaal drinken én/of ≥12u niet geplast Braken blijft maar doorgaan (meerdere keren/uur) Sufheid, verwardheid of verslechtering toestand Geen verbetering na 24u thuisbehandeling <p>ORS praktisch:</p> <ul style="list-style-type: none"> Klein slokje per paar minuten, ook bij braken doorgaan! Houd een korte pauze direct na het braken. Braken is geen reden om ORS te stoppen ORS niet mengen met voedsel of andere dranken Patiënt kan naast ORS normaal blijven eten Borst-/flesvoeding niet verdunnen - gewoon doorzetten <p>Loperamide (≥8 jaar, ongecompliceerd):</p> <ul style="list-style-type: none"> Start 2 tabletten a 2mg, daarna 2mg na elke dunne ontlasting (max 16mg/dag) Niet bij: koorts + bloederige diarree, onder 3 jaar of bij verlengd QT-interval <p>Hygiëne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Handen wassen na toilet, voor eten, na verzorging kind Eigen toilet indien mogelijk, extra schoon houden 	<p>Direct verwijzen / ambu A1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ABCDE-instabil / hemodynamisch instabil → ambu A1 Ernstige dehydratie (bewustzijnsdaling, collaps) Kind < 3 maanden met vermoeden dehydratie → kinderarts Vermoeden HUS (bloederige diarree + anemie + nierfalen) <p>Direct contact / verwijzing overwegen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Thuisrehydratie niet haalbaar (ouder/kwetsbaar kind) Kind: geen verbetering na 4u ORS-rehydratie thuis Aanhoudend braken waardoor ORS onmogelijk Ernstig verminderde afweer + gastro-enteritis Digoxine/lithium gebruik + dehydratie → overleg specialist <p>Fecesdiagnostiek overwegen bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoge koorts + freq. waterdunne diarree + bloederig → Campylobacter, Salmonella Reisbuitenland (sub)tropen → Shigella, Entamoeba histolytica AB-gebruik <3 mnd / recente ziekenhuisopname → C. difficile Diarree ≥ 14 dagen → Giardia lamblia Bloederige diarree → Shigatoxineproducerende/enterohemorragische E. coli (STEC/EHEC) <p>Antibiotica bij GE:</p> <ul style="list-style-type: none"> Alleen bij ernstige verschijnselen of verhoogd risico: Onbekende verwekker: azitromycine (na overleg arts-microbioloog)